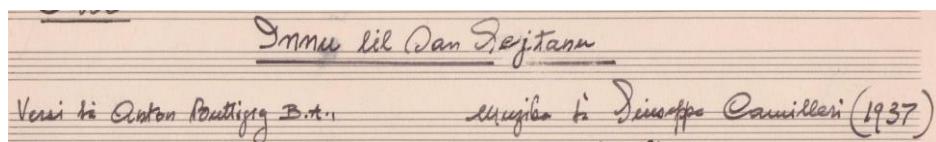

Innijiet ad unur San Gejtanu
(3) Innu lil San Gejtanu

Manoel Pirotta
manoel.pirotta@um.edu.mt

Astratt: Fil-librett bil-programm tal-festa ta' San Gejtanu tas-sena l-oħra kont laqqajtkom mal-*Antifona per Gaetano Quaerite Primum* ta' Dr. Mro. Paolo Nani bhala parti mis-sensiela 'Innijiet ad unur San Gejtanu'. Din is-sena ddecidejt li nintroduċikom għal innu iehor f'gieħ dan il-qaddis – Innu lil San Gejtanu.

Kliem muftieħ: San Gejtanu, Hamrun, Innu lil San Gejtanu, Mro. Giuseppe Camilleri, Dr. Anton Buttigieg, Parroċċa San Gejtanu (Hamrun), Għaqda Każini tal-Banda, Għaqda tal-Mužika San Gejtanu (Hamrun), Għaqda Mužikali Immakulata Kunċizzjonni (Hamrun), Soċjetà Mužikali San Ĝużepp (Hamrun).

L-*Innu lil San Gejtanu* għandu mužika ta' Mro. Giuseppe Camilleri u versi ta' Dr. Anton Buttigieg. Dan l-innu inkiteb fl-1937, jiġifieri sentejn biss qabel ma skoppjat il-Gwerra. Jidher li s'issa mhux magħruf x'kienet l-okkażjoni li għaliha nkiteb, u wieħed għad irid iqalleb sewwa fl-annali tal-istorja parrokkjali Hamruniża biex forsi jsib it-tweġiba mixtieqa. Mill-banda l-oħra nafu li, il-versi tiegħu kien dehru, aktarx għall-ewwel darba, fi ktieb specjalisti maħrūg mill-parroċċa fl-1947. Il-parroċċa ta' San Gejtanu, dak iż-żmien taħt il-parrokat ta' Dun Nerik Cordina Perez, kienet iċċelebrat b'tant entuż-jażmu, pompa u solennità r-raba' centinarju mill-mewt ta' San Gejtanu. Il-Hamruniżi għamlu ġimġha sħiħa jiffestigġjaw bil-kbir din il-ġrajjja storika. Huwa wisq probabbli għalhekk li, dan l-innu tkanta kemm-il darba waqt dawn iċ-ċelebrazzjonijiet ta' natura soċċo-religiża. Madankollu, wieħed jassumi li, il-mužika ta' dan l-innu saret fuq il-versi u li allura kien jitkanta sa minn twelidu, jiġifieri ghaxar snin qabel. Xi snin qabel din l-aħħar data wkoll, Mro. Giuseppe Camilleri kien kiteb *l-Inno Inaugurandosi il-monumento a Fra Diego* fl-okkażjoni tal-kxif tal-monument ta' dan l-ajk frangiskan li ħabb lill-imnikktin.

Dr. Anton Buttigieg:
l-awtur tal-versi

Profil Anton Buttigieg (1912 - 83): avukat, viċi-prim ministru, poeta, u t-tieni President ta' Malta. Twieled il-Qala, Ġħawdex, minn Salvatore u Konċetta, imwielda Falzon. Kien wieħed mill-ewwel imseħbin tal-Ġħaqda tal-Malti (Universitāt) u tar-Royal *University of Malta Literary Society*. Hareġ kotba bil-poeziji: 'Mill-Gallerija ta' Żgħożi' (1945) u 'Fanali bil-Lejl' (1949). Kien l-ewwel wieħed li uža stili ta' poezijsa Ĝappuniżza u ppubblika tliet kotba minnhom: *Ejjew niħħku fit* (1962), *Ejjew niħħku fit ieħor* (1965), u 'Il-Muża bil-Kimono' (1968). Jibqa' magħruf bhala l-Poeta tan-Natura għal ħafna poezijsi li għandu fuq is-suġġett. Hawn taħt qed inġib il-versi tal-Innu lil San Gejtanu:

Innu lil San Gejtanu (1937): parti tal-obwe

*Bil-ħsieb ta' Missier twajjeb,
Imexxi Alla l-ħolqien;
Bla ħsieb, bla xogħol il-ħlejjaq,
Jgħannulu lkoll flimkien.*

*Għallimna kif Gejtanu,
Hu jgħajjex lilna wkoll,
Għax aħna ulied Ibnu,
B'Demmu mifdija lkoll.*

*Rit.: Xi ħlewwa f'dak ilsienek,
X'kobor ta' ħsibijiet,
X'imħabba gewwa qalbek,
U tama fis-smewwiet.*

*Il-qawwa ta' Luteru,
Inti felħan kissirt,
U l-fidji mqaddas ta' Alla,
Bla serħ inti fissirt;*

*Għallim li l-Knisja hi waħda,
Kull waqt u kullimkien,
Għax rabta waħda torbot,
L-Insara lkoll flimkien.*

*Għat-tul ta' erbgħin siegħa,
Mixħut għal wiċċek fl-art,
Tajt qima 'l-Ġesù fl-Ostja,
F'żina ta' dawl u ward.*

*Għax l-għaxqa li troxx minnu,
Tpaxxi l-ġisem u r-ruħ,
Kull bniedem biha mseddaq,
Qatt jitlef, qatt mirbuħ.*

*Bħal xempju ta' qdusija,
Gejtanu dhert fiż-żmien;
Hallina lkoll ninsġulek,
Għanja ta' ferħ flimkien.*

Mro. Giuseppe Camilleri: il-kompożiutor tal-Innu

Profil Mro. Giuseppe Camilleri (1903 – 76): Twieled tas-Sliema minn Ferdinandu u Giuseppina Bonnici. Tgħalleml il-mužika għand missieru, Wigħi, kuġinuh, u Abdilla. Kiteb bosta mužika sagra fl-istil ta' wara l-Konċilju li hija ‘mnebbha minn qalb nisranija li taf thoss u tagħraf tagħżel mužika ta' stil minn ieħor, il-veru sagru mis-semisagru.¹ Kien jifforna parti mill-Kappella Camilleri u qeda bosta parroċċi madwar Malta u Għawdex, fosthom dik ta' San Gejtanu. Awtur ukoll ta' mužika varja u operistica. Xi xogħlijiet minn tiegħu gew mitbugħin barra minn Malta. Għamel żmien twil surmast-direttur tal-Banda ‘La Valette’. Fl-1938 għaqeqad l-Għaqda Kantanti Dilettanti Maltin. Kien assistant direktor tal-Opra fit-Teatru Rjal (1926 – 1939) u hadem mal-aqwa surmastrijiet Taljani. Akkumpanja fuq il-pjanu lil diversi cèlebratijiet fosthom, liċ-ċellista Enrico Mainardi u lis-sopran Maria Caniglia fl-Orpheum, il-Gżira fl-1950. Tajjeb ngħidu hawnhekk li, Dun Ĝużepp Cachia tal-kor tal-Hamrun kien wiret il-Kappella Camilleri mingħandu peress li, dan tal-aħħar ma kelli ‘l-hadd fil-familja biex imexxihielu.

Orpheum, il-Gżira fl-1950. Tajjeb ngħidu hawnhekk li, Dun Ĝużepp Cachia tal-kor tal-Hamrun kien wiret il-Kappella Camilleri mingħandu peress li, dan tal-aħħar ma kelli ‘l-hadd fil-familja biex imexxihielu.

Analizi: Bħal kull innu ieħor, l-Innu lil San Gejtanu ta' Mro. Giuseppe Camilleri huwa wieħed strofiku peress li, għandna tliet pari ta' strofi minbarra r-ritornell. Dan ifisser li, dawn iridu jindaqqu dejjem fuq l-istess melodija. L-innu jiftah b'introduzzjoni f'forma ta' fanfarrā ċkejkna min-naħha tal-kurunetti li jsibu l-eku tagħhom minn grupp ta' strumenti differenti ottava taħthom. Eżatt wara l-introduzzjoni tiġi l-ewwel taqsima li fiha tinkorpora l-ewwel żewġ strofi minn tal-poezija. Din it-taqsima fiha 16-il battuta u mqassma f'żewġ frażijiet daqsinsew. Kull frazi mbagħad, terga' tinqasam fi tnejn oħra, biex b'hekk ikollna erba' frażijiet ta' erba battuti l-waħda u li kollha jibdew *in aria*. Hawn taħt qed ingib biss l-ewwel nofs tal-ewwl sentenza (eż. 1):

ez. 1

Bil - ħsieb ta' Mis - sier twaj - jeb, / I - mex - xi Al - la / hol - qien;

Għalkemm il-frażijiet kollha jinbnew fuq l-istess disinn ritmiku, mhux l-istess fil-każ tal-melodija fejn din tinbidel ma' kull vers minn tal-poezija. Wieħed jinnota wkoll li, f'dil-ewwel taqsima, il-ħjata mužikali hi waħda omofonika peress li, ħafna drabi, l-akkordji jakkumpanjaw lill-melodija. Fit-tieni frazi wkoll, jiġifieri min-nofs l-ewwel taqsima 'l quddiem, jidħlu l-ilwien kromatiċi biex ikomplu jżejnu aktar lil dan l-innu.

¹ Robert Mifsud Bonnici.

Fit-tieni taqsima nsibu r-ritornell fejn għandna żewġ strofi li jirrepetu ruħhom kull darba. Din it-taqsima hi kemmxejn itwal minn ta' qabilha. Dan peress li, it-tieni miż-żewġ frażijiet hi estiża b'erba' battuti u li fihom l-aħħar żewġt ivrus tar-ritornell jirrepetu ruħhom. Madankollu, jekk wieħed joqghod jaħseb fitit, l-ewwel taqsima wkoll għandha introduzzjoni ta' erba' battuti u għalhekk, iż-żewġ taqsimijiet jiġi fihom l-istess tul. Hawnhekk ukoll, iż-żewġ frażijiet jerġgħu jinqasmu fi tnejn oħra iż-ġhar, u li bejniethom jiffurmaw bħal mistoqsija u tweġiba. Jerga', l-ewwel nofs ta' kull waħda miż-żewġ frażijiet il-kbar tibda bl-istess mod, imma tagħlaq b'mod differenti. Biex nagħtikom idea aktar ċara, hawn taħt qed ingib eżempju li fih qgħed fuq xulxin l-ewwel żewġt ivrus ta' kull strofa li nsibu fir-ritornell (eż. 2):

ez. 2

21

Xi hlew-wa f'dak il - sie - nek, X'ko-bor ta' hse - bi - jiet,
Bħal xem-pju ta' qdu - si - ja, Gej - ta - nu dhert fiz - zmien;

Fir-ritornell, il-mužika timmodula mhux hażin u kawża t'hekk, kemm il-melodija, kif ukoll 1-armonija, fihom jidħlu ghadd ta' noti b'lewn barrani. Barra minn hekk, f'dit-taqsima nsibu li 1-melodija hija akkumpanjata minn waħda kontriha, u li meta tpoġġihom fuq xulxin joħolqulek dik li aħna nsejħulha polifonija. B'dan il-mod, iż-żewġ taqsimiet jitpoġġew f'kuntrast ċar bejniethom. Fi tmiem ir-ritornell, il-mužika terġa' tibda minfejn hemm immarkata r-replika.

Il-festa t-tajba lill-Hamruniżi kollha.

Riferenzi:

Mifsud Bonnici Robert: Mužiċisit Kompożituri Maltin u Għawdxin Tal-Bieraħ u Tal-Lum. Giovanni Muscat (1951).

Vella Bondin Joseph: Il-Mužika ta' Malta fis-Sekli 19 u 20. PIN, Malta (2000).